

Rapportage aanvullend onderzoek

terrein 'De Valk' te Echt

Opdrachtgever	Exploitatiemaatschappij de Valk BV Diepstraat 1F 6101 AT Echt
Rapportnummer	9254.003
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	5 november 2019
Vestiging	Limburg Rijksweg Noord 39 6071 KS Swalmen 0475 - 504961 swalmen@econsultancy.nl
Opsteller	S. Westbroek
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. T. Bruinsma
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	3
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	3
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	9
	5.1 Broedvogels.....	9
	5.2 Vleermuizen.....	10
	5.3 Steenmarter	12
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	13
	6.1 Broedvogels.....	13
	6.2 Gewone dwergvleermuis	14
	6.3 Steenmarter	14
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	15

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Exploitatiemaatschappij de Valk BV gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek ter plaatse van het terrein 'De Valk' te Echt.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de herontwikkeling van het terrein en naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in april 2019 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 9254.002 versie D2, d.d. 25 juni 2019).

Uit de quickscan is gebleken dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, ten aanzien van nestplaatsen van gierzwaluwen, huismussen, huiszwaluwen en de grote gele kwikstaart en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarters meer informatie noodzakelijk is. Op basis van het aanvullend ecologisch onderzoek is dan ook beoordeeld of er bij de uitvoering van de herontwikkeling sprake zal zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen, gierzwaluwen, huismussen, huiszwaluwen, de grote gele kwikstaart en steenmarters.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 4 ha) betreft het terrein 'De Valk', ten westen van de kern van Echt. In figuur 1 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 188.340$, $Y = 346.540$.

Figuur 1. Luchtfoto onderzoekslocatie (wit omlind) en directe omgeving.

Momenteel ligt het merendeel van het terrein braak. Op de locatie staan een aantal zeecontainers. Er zijn enkele hopen met puin, grind en zand aanwezig. In het zuidelijke en zuidoostelijke deel van de onderzoekslocatie, aan de Aasterbergerweg en de Diepstraat, liggen enkele monumentale delen van de voormalige dakpannenfabriek 'De Valk'. Deze monumentale delen zullen blijven staan. In het westelijk deel van de onderzoekslocatie is een pand aanwezig dat ten behoeve van de voorgenomen plannen naar verwachting gesloopt zal worden.

In de huidige situatie zijn geen bomen of permanent watervoerende elementen aanwezig binnen de onderzoekslocatie.

Directe omgeving

Ten oosten van de onderzoekslocatie bevindt zich de tuin behorende bij Huis Verduynen. Daarnaast zijn aan de noordwest, zuid- en oostzijde woningen en bedrijven aanwezig. In de omgeving is oppervlaktewater aanwezig in de vorm van de Molenbeek, die aan de oostzijde deels de begrenzing van het onderzoeksterrein vormt.

De figuren 2 t/m 7 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek van de quickscan, op 3 april 2019 (rapport 9254.002 versie D2, d.d. 25 juni 2019).

Figuur 2. Braakliggend terrein.

Figuur 3. Noordzijde voormalige dakpannenfabriek "De Valk".

Figuur 4. Noordzijde voormalige dakpannenfabriek "De Valk".

Figuur 5. Zuidzijde voormalige dakpannenfabriek "De Valk".

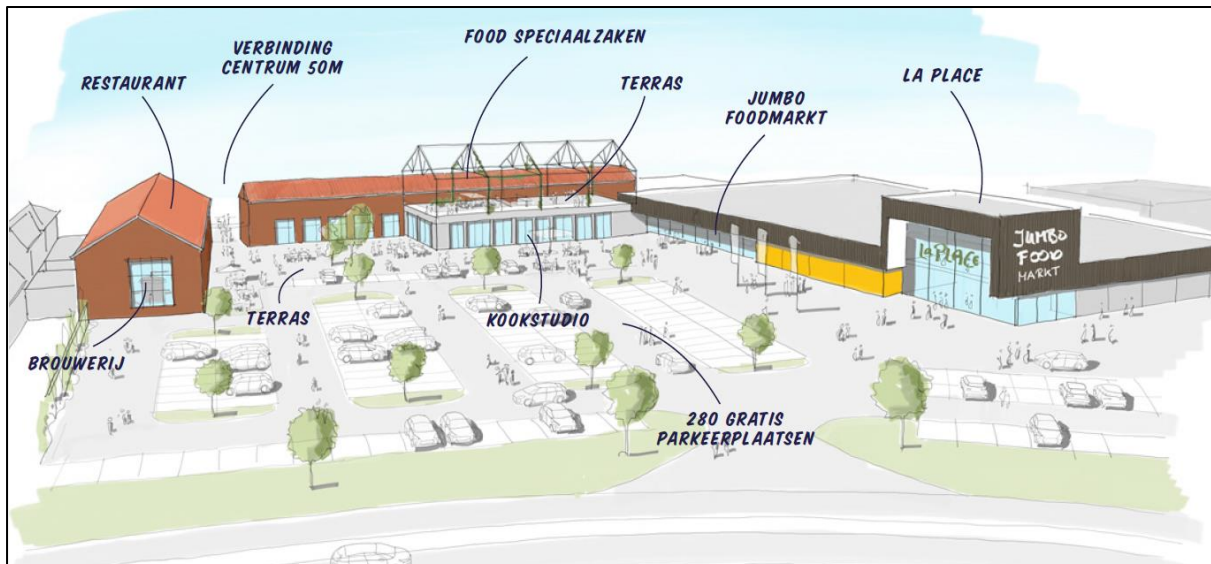
Figuur 6. Pand aan westzijde plangebied.

Figuur 7. Molenbeek ten oosten van de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om het terrein te herontwikkelen. Het monumentale deel van de dakpannenfabriek wordt gerestaureerd en de totale locatie wordt getransformeerd tot een 'Food&Experience Center', met onder andere een Jumbo Foodmarkt en een La Place (figuur 8).

Figuur 8. Impressie inrichting van het terrein in de toekomstige situatie.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Huismus en gierzwaluw

De voormalige dakpannenfabriek is geschikt als broedlocatie voor gierzwaluwen en huismussen. Een deel van de dakpannen van het voormalige fabrieksgebouw ligt los, waardoor er geschikte broedlocaties aanwezig zijn voor huismussen. Ook is bij een deel van de nokpannen de ruimte onder de pannen deels open. Er zijn ruimtes tussen de muur en het overstek aanwezig waardoor zowel huismussen als gierzwaluwen geschikte nestplaatsen onder het dak kunnen bereiken. Op enkele plaatsen onder het overstek zijn meststreden van vogels aangetroffen, wat indiceert dat hier voldoende broedruimte aanwezig is. Het pand aan de westzijde van de onderzoekslocatie vormt eveneens een geschikte nestlocatie voor de gierzwaluw. Er is ruimte tussen de gevelpannen en de windveer waardoor gierzwaluwen geschikte nestplaatsen onder het dak kunnen bereiken.

Grote gele kwikstaart

De grote gele kwikstaart nestelt doorgaans in de buurt van stromend water in een nis in een muur of onder een brug, tussen boomwortels of in brokkelige oevers. De onderzoekslocatie vormt geschikt leefgebied voor de grote gele kwikstaart. De locatie ligt in de buurt van stromend water (de Molenbeek). Ter plaatse van de voormalige dakpannenfabriek zijn oude muurrestanten met nissen en openingen aanwezig, waardoor deze geschikt biotoop vormt voor jaarrond beschermde nestplaatsen van de grote gele kwikstaart. Het is niet uit te sluiten dat de grote gele kwikstaart broedplaatsen heeft binnen de onderzoekslocatie.

Huiszwaluw

Het overstek van de voormalige dakpannenfabriek is voor huiszwaluwen (en in mindere mate voor boerenzwaluwen) geschikt om nesten te bevestigen.

Hoewel de fabriekshallen een geschikte nestplaats voor boerenzwaluwen vormen, metselt deze soort zijn nesten voornamelijk in koeien-, varkens- of paardenstallen. Vanwege het ontbreken van vee binnen en in de omgeving van de onderzoekslocatie, worden nestplaatsen van de boerenzwaluw niet verwacht. Ten tijde van het veldbezoek zijn onder de overstek geen (resten van) nesten van huis- en boerenzwaluwen aangetroffen. Ook in de binnenzijde van de voormalige fabriek zijn geen (resten van) nesten van deze soorten aangetroffen. Het kan echter niet worden uitgesloten dat huiszwaluwen zich nog gaan vestigen binnen de onderzoekslocatie.

Vleermuizen

Zowel het voormalige fabriekspand als het pand aan de westzijde van onderzoekslocatie zijn geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. Dit vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen (kieren, spleten en scheuren) die toegang verlenen tot geschikte verblijfplaatsen, bijvoorbeeld onder het dak. De ruimte tussen de muur en het overstek geeft toegang tot ruimte onder de dakpannen. Verder zijn er op verscheidene plekken ruimtes achter betimmeringen waargenomen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. De bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, kraamverblijf, als baltsverblijf en mogelijk als winterverblijfplaats in milde winters. Bij de renovatie of sloop van de bebouwing kan daarom sprake zijn van verstoring en vernietiging ten aanzien van een vaste rust- en verblijfplaats van desbetreffende soorten.

Steenmarter

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Steenmarters gebruiken hoozolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Tijdens het veldbezoek zijn op twee locaties in het voormalige fabriekspand uitwerpselen van een steenmarter aangetroffen. Dit duidt erop dat de onderzoekslocatie onderdeel uitmaakt van het leefgebied van deze soort. In het voormalig fabriekspand zijn diverse geschikte verblijfplaatsen aanwezig voor de steenmarter, bijvoorbeeld tussen de opgeslagen materialen, hopen met puin of tussen de dakbedekking. Daarom zijn er mogelijk vaste rust- of verblijfplaats van deze soort aanwezig in het voormalige fabriekspand. Met ingang van de Wet natuurbescherming (2017) geldt binnen de provincie Limburg voor de steenmarter een algemene vrijstellingsperiode.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2017).

Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar gierzwaluwen zijn tussen 1 juni en 15 juli drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden gedurende de avondschemering, tussen een uur voor en een uur na zonsondergang. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de gierzwaluw (BIJ12, versie juni 2017).

Grote gele kwikstaart

Het onderzoek naar het nestterritorium van de grote gele kwikstaart heeft plaatsgevonden middels een tweetal ochtendbezoeken in de periode 10 april t/m 20 juni. Tijdens de bezoeken is gelet op nestindicatieve waarnemingen, zoals roepende dieren en transport van nestmateriaal, voedsel of uitwerpsel-pakketjes.

De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Huiszwaluw

Het huiszwaluwonderzoek heeft bestaan uit het eenmalig tellen van in aanbouw zijnde nesten en bewoonde nesten in de periode 15 juni – 15 augustus. Bewoonde nesten zijn herkenbaar aan een goede conditie, in- en uitvliegende oude vogels, al dan niet uit de nestopening kijkende jongen en uitwerpselen onder de nesten. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half mei tot oktober in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de

functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totale aantal voorgestelde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers per veldronde. Met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep is voldoende zekerheid verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode is daarnaast gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Petersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden.

Steenmarter

Aan de hand van een grondige inpannige inspectie van de bebouwing is vastgesteld of deze op dat moment in gebruik is als verblijfplaats door de steenmarter. Er is gelet op verblijfsindicaties van de steenmarter, zoals uitwerpselen en vraatresten. Ook tijdens de veldbezoeken ten behoeve van vleermuizen en jaarrond beschermde nesten van vogels is gelet op waarnemingen en verblijfsindicaties van de steenmarter.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
Vleermuizen	tijdstip	-			2 x avond	1 x ochtend	2 x avond	
	datum				13 juni en 8 juli 2019	14 augustus 2019	27 augustus en 30 september 2019	
	functie				zomer-/kraamverblijf	zomerverblijf	paar/baltsverblijf	
Gierzwaluw	tijdstip	-			3 x avond	-		
	datum				13 juni, 24 juni en 8 juli 2019			
	functie				nesten			
Grote gele kwikstaart	tijdstip	-	2 x ochtend			-		
	datum		2 en 14 mei 2019					
	functie		nesten					
Huiszwaluw	tijdstip	-			1 x nesten inventariseren		-	
	datum				24 juni 2019			

		maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
functie						nesten		
Huismus	tijdstip	-	2 x ochtend		-			
	datum		2 en 14 mei 2019					
	functie		nesten en leefomgeving					
Steenmarter	tijdstip	-	1 x overdag					-
	datum		24 juni 2019					
	functie		verblijfplaatsen					

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van de betreffende soorten / soortgroepen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 7 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Tabel II bevat een overzicht van de tijdstippen en weersomstandigheden van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel II. Omstandigheden aanvullende onderzoeken

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
2 mei 2019	10:00 - 11:00	10 °C	2 Bft, droog, bewolkt
14 mei 2019	8:00 - 9:00	7 °C	2 Bft, droog, zonnig
13 juni 2019	20:50 - 23:50	14 °C	3 Bft, droog, bewolkt
24 juni 2019	20:55 - 22:55	22 °C	2 Bft, droog, bewolkt
8 juli 2019	20:50 - 23:50	12 °C	2 Bft, droog, bewolkt
14 augustus 2019	4:20 - 6:30	9 °C	2 Bft, droog, half bewolkt
27 augustus 2019	21:35 - 00:00	20 °C	1 Bft, droog, licht bewolkt
30 september 2019	20:20 - 22:30	16 °C	3 Bft, droog, bewolkt

5 ONDERZOEKSRISULTATEN

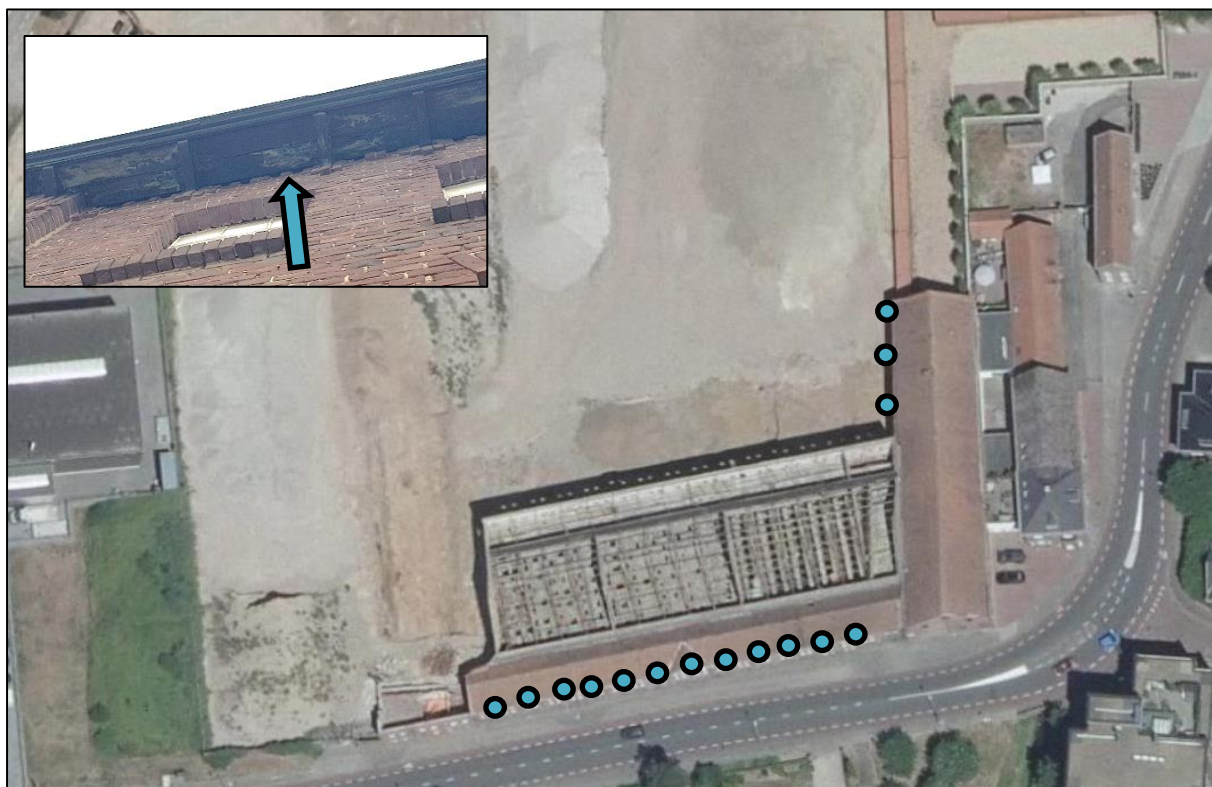
5.1 Broedvogels

Huismus

Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, die zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tijdens het gehele onderzoek zijn er geen huismussen op de onderzoekslocatie en de directe omgeving waargenomen, ondanks het geschikte habitat voor huismus op de onderzoekslocatie door de aanwezigheid van een dakpannen dak en geschikte openingen met ruimtes. Oorzaak hiervan ligt, naast de landelijke trend voor wat betreft de achteruitgang van deze soort, mogelijk in de geringe aanwezigheid van groene schuilplaatsen in de omgeving, zoals dichte struiken. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor de huismus.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen en openingen onder boeidelen. Gierzwaluwen vliegen gegroepeerd met hoge snelheden tussen de gebouwen door en vliegen daarbij plotseling ergens binnen. Tijdens de betreffende avondrondes zijn er veel gierzwaluwen boven de onderzoekslocatie waargenomen. Op de onderzoekslocatie zijn gedurende de veldbezoeken die plaatsvonden tijdens het broedseizoen diverse invliegende, uitvliegende en vanuit de nestplaats roepende gierzwaluwen waargenomen. Hieruit kan worden opgemaakt dat zich in het voormalig fabriekspand binnen de onderzoekslocatie 15 nestplaatsen van gierzwaluwen bevinden. De nestplaatsen bevinden zich tussen de muur en het overstek aan zowel de voor- als achterzijde van de bebouwing (zie figuur 9).

Figuur 9. Aangetroffen nestplaatsen van gierzwaluwen (blauwe stippen) tussen muur en overstek (linksboven).

Grote gele kwikstaart

De grote gele kwikstaart nestelt doorgaans in de buurt van stromend water in een nis in een muur of onder een brug, tussen boomwortels of in brokkelige oevers. Tijdens het aanvullend onderzoek werd vastgesteld dat de nabijgelegen waterloop gedurende de zomer droogvalt, waardoor het voor de grote gele kwikstaart niet meer geschikt is als foerageer- en nestgebied. Tijdens het gehele onderzoek zijn geen grote gele kwikstaarten op de onderzoekslocatie en in de directe omgeving waargenomen. Tevens zijn geen sporen, zoals uitwerpselen, aangetroffen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat binnen het plangebied een vaste rust- en verblijfplaats aanwezig is van de grote gele kwikstaart.

Huiszwaluw

De huiszwaluw is een echte cultuurvolger. Hij 'plakt' zijn komvormige nesten in steden, dorpen of gehuchten aan allerlei typen gebouwen. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn huiszwaluwen waargenomen of nesten van huiszwaluwen aangetroffen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de aanwezige bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor de huiszwaluw.

5.2 Vleermuizen

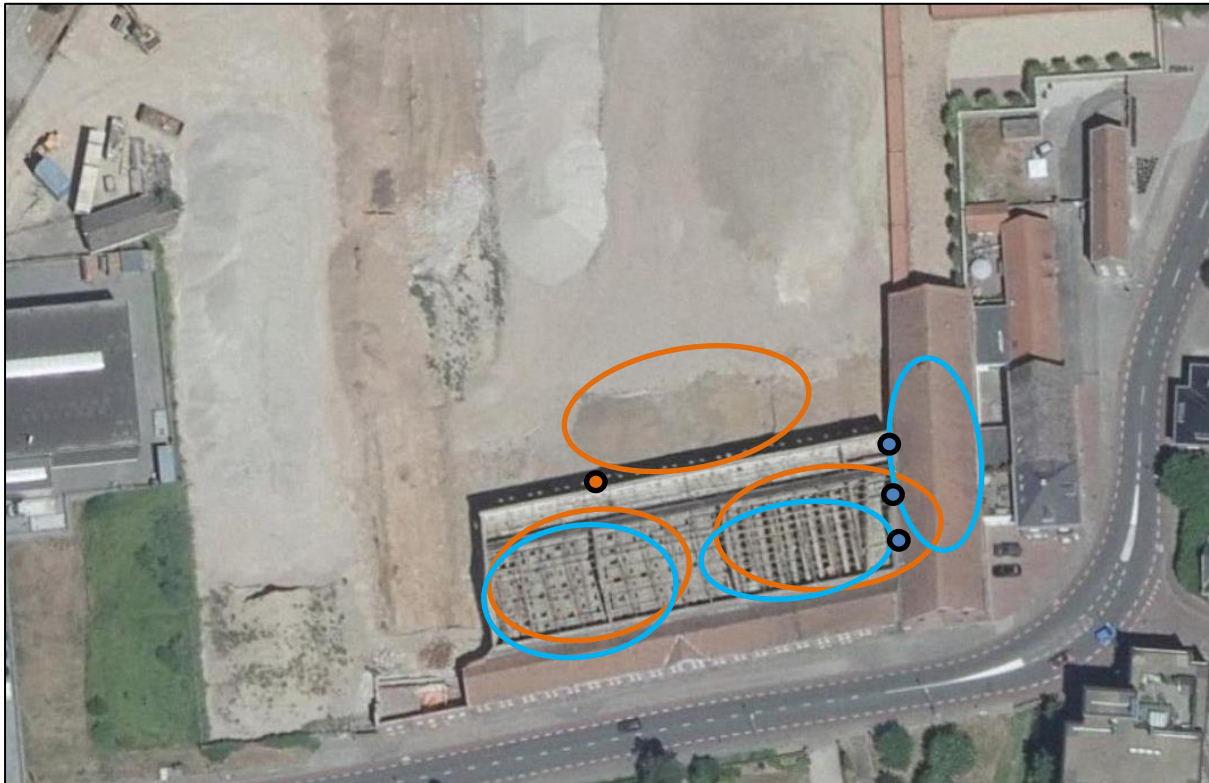
Zomerverblijfplaatsen

Tijdens iedere inventarisatie zijn 3 tot 6 foeragerende vleermuizen aan de binnenzijde van de bebouwing waargenomen (zie figuur 12). Tijdens in pandige inspecties zijn op drie locaties verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld ter plaatse van nissen in de wanden van de bebouwing (zie figuur 10 en 11). Aangezien geen vleermuizen zijn aangetroffen die vanaf de buitenzijde het gebouw invlogen, kan worden aangenomen dat de 6 waargenomen in pandig foeragerende vleermuizen hun verblijfplaatsen in de bebouwing hebben. Derhalve wordt ervan uitgegaan dat er in de bebouwing 6 zomerverblijfplaatsen aanwezig zijn van de gewone dwergvleermuis. De verblijfplaatsen bevinden zich naar verwachting in scheuren en nissen in de gevels van de binnenmuren van het gebouw (zie figuur 10 en 11).

Figuur 10 en 11. Scheuren en nissen in de binnenmuren van het gebouw.

Figuur 12. Aangetroffen invlieglocatie baltende gewone dwergvleermuis (oranje stip) en foeragerende (blauwe cirkels) en baltende (oranje cirkels) gewone dwergvleermuizen.

Paarverblijfplaatsen

Tijdens de paarrondes (op 27 augustus en 30 september) werden duidelijk baltroepen waargenomen van de gewone dwergvleermuis. Er waren 2 gewone dwergvleermuizen aanwezig die duidelijk baltsgedrag (sociale geluiden) vertoonden. Beide vleermuizen vlogen rond in en nabij de voormalige dakpannenfabriek en één van de vleermuizen vloog uiteindelijk in ter plaatse van de achterzijde van de bebouwing (zie figuur 10). Het baltsgedrag van beide individuen leek gebouw-gebonden aan het desbetreffende pand. Om deze reden kan met voldoende zekerheid worden gesteld dat 2 van de aangetroffen zomerverblijfplaatsen in het betreffende pand tevens een functie hebben als paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Kraam- en winterverblijfplaatsen

Een kraamverblijfplaats is niet aangetoond binnen de onderzoekslocatie. Wel zal worden uitgegaan van de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen van een of enkele individuen. Een winterverblijfplaats is moeilijk aan te tonen, maar men kan een winterverblijfplaats functie niet uitsluiten zodra een andere verblijfplaats functie wordt aangetoond, hetgeen in deze situatie voor meerdere individuen het geval is. Derhalve kan ervan worden uitgegaan dat de aangetroffen zomer- en paarverblijfplaatsen tevens een functie hebben als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen. Gezien het lage aantal dieren dat is waargenomen zal het niet om een massa winterverblijf gaan, maar om een verblijfplaats van één of enkele dieren. Bovendien zijn geen zwermlocaties aangetroffen binnen de onderzoekslocatie. Zwermlocaties zijn een indicatie dat op die locatie mogelijk een massa winterverblijfplaats aanwezig is.

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de te slopen bebouwing een functie heeft als vast rust en verblijfplaats voor meerdere individuen van

de gewone dwergvleermuis. Het betreft zes zomer- en mogelijk winterverblijfplaatsen, waarvan twee tevens een functie vervullen als paarverblijfplaats.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Tijdens de onderzoeksrondes zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Door de onderlinge afstand tot eventuele verblijfplaatsen in de omgeving en de aard van de voorgenomen plannen is verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen in de buurt van de projectlocatie uit te sluiten.

Foeragerende / passerende vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn er binnen de onderzoekslocatie enkele (3 - 5) foeragerende/overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen (figuur 10). Het gaat om lage aantallen. De plannen zullen geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Het betreft onder andere de tuin behorende bij Huis Verduynen en de overige tuinen en openbaar groen in de omgeving van de onderzoekslocatie.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Dergelijke potentiële vliegroutes zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Door de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord. Tijdens de veldbezoeken zijn geen eenduidige vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen worden gevolgd. Waargenomen vleermuizen betreffen exemplaren, die uit verschillende richtingen afkomstig zijn. Er is geen sprake van een eenduidig vliegpatroon dat door meerdere individuen wordt gevolgd. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is hierbij niet aan de orde.

5.3 Steenmarter

Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. De aanwezige bebouwing vormt een potentiële verblijfplaats voor de steenmarter.

Tijdens de grondige in pandige inspectie zijn geen recente sporen van de steenmarter, zoals uitwerpselen, prooi-resten of haren gevonden. Ook tijdens de overige onderzoeksrondes zijn geen steenmarters of sporen van steenmarters waargenomen. Bij intensief gebruik van een locatie door de steenmarter zijn (recente) sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Gelet op het ontbreken ervan kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is als verblijfplaats door deze soort. Wel kan de steenmarter de onderzoekslocatie af en toe passeren / doorkruisen. Aangezien er in de directe omgeving van de projectlocatie veel groen voorhanden is, zal de voorgenomen ontwikkeling niet leiden tot een significante afname in foerageergebied van de steenmarter. Het verloren gaan van essentieel foerageergebied is niet aan de orde. De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van essentieel leefgebied van de steenmarter.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Broedvogels

Huismus, huiszwaluw en grote gele kwikstaart

De huismus, huiszwaluw en grote gele kwikstaart vallen onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De nesten van deze soorten vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

De onderzoekslocatie heeft geen functie als rust- en/of voortplantingsplaats dan wel als functioneel leefgebied voor de huismus, huiszwaluw en grote gele kwikstaart. Bij de voorgenomen ingreep vindt dan ook geen verstoring plaats van deze soorten, waardoor overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de huismus, huiszwaluw en grote gele kwikstaart niet aan de orde is.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een beschermd diersoort als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De nesten van gierzwaluwen vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten en zijn jaar- rond beschermd.

In het voormalige fabriekspand zijn 15 nestlocaties van de gierzwaluw vastgesteld. De voorgenomen plannen betekenen een verstoring en/of vernietiging van de nesten van gierzwaluw, en daarmee een overtreding van de Wet natuurbescherming. Er dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de functionaliteit van de onderzoekslocatie voor de 15 nestlocaties van de gierzwaluw te allen tijde te behouden, zowel gedurende de werkzaamheden als in de toekomstige situatie. De mitigerende maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring worden voorgelegd bij de provincie Limburg middels een ontheffingsaanvraag. Deze aanvraag zal vervolgens, na circa 16 weken, worden beantwoord.

Het ecologisch activiteitenplan bevat de te nemen maatregelen ten aanzien van vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. De te nemen maatregelen zijn voor gierzwaluw op de onderzoekslocatie globaal in te delen in de volgende stappen:

- a. werkzaamheden ter plaatse van de nestlocaties uitvoeren buiten de kwetsbare periode van de gierzwaluw, dit wil zeggen buiten de periode half april - eind augustus;
- b. indien de desbetreffende werkzaamheden niet buiten het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd, dient de bebouwing voor het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor gierzwaluw. In dit geval dienen wel tijdelijke verblijfplaatsen gerealiseerd te worden in de vorm van 25 'Triple room' gierzwaluwkasten (of vergelijkbare kasten) in de omgeving.
- c. in de nieuwe situatie tenminste 75 duurzame verblijfsmogelijkheden voor de gierzwaluw creëren / behouden door het geschikt houden van de gevel(overstek) of het plaatsen van inmetsekkasten of houtbeton kasten aan de gevel nabij de huidige verblijfplaatsen.

6.2 Gewone dwergvleermuis

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten binnen de Wet natuurbescherming een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

De voorgenomen plannen leiden tot verstoring en het verloren gaan van 6 zomer- en mogelijk winterverblijfplaatsen, waarvan twee verblijfplaatsen tevens dienst doen als paarverblijfplaats. Dit leidt tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van de verblijfplaatsen in het pand behouden moeten blijven en schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen dienen, middels een ontheffingsaanvraag, te worden voorgelegd bij de provincie Limburg.

De maatregelen die de betreffende functionaliteit zullen behouden zijn in te delen in de volgende vier stappen:

- a. het tijdig aanbieden van 24 alternatieve verblijfplaatsen in de vorm van vleermuiskasten of inbouwkasten als tijdelijke overbrugging tijdens de werkzaamheden;
- b. de betreffende verblijfplaatsen uiterlijk 3 dagen voordat ze worden aangetast ongeschikt maken voor vleermuizen in de cumulatief minst gevoelige periode. Dit wil in het geval van de aangetroffen zomer-, paar- en mogelijk milde winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis globaal zeggen in de periode half april-half mei of in de periode september-half oktober;
- c. controleronde voor afwezigheid voor vleermuizen na ongeschikt maken;
- d. in de nieuwe situatie tenminste 24 duurzame verblijfsmogelijkheden voor de zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen creëren, bijvoorbeeld door middel van inbouwkasten.

6.3 Steenmarter

De steenmarter valt onder de nationaal beschermde soorten als bedoeld in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, wat betekent dat deze soort beschermd is tegen opzettelijk doden en vangen. Daarnaast mogen voortplantings- en rustplaatsen niet opzettelijk beschadigd of vernietigd worden.

Indien de onderzoekslocatie door een steenmarter in gebruik zou zijn als verblijfplaats, zou dit tijdens de veldbezoeken duidelijk zijn geworden. Dit was echter niet het geval. Omdat er geen vaste voortplantings- en rustplaats van de steenmarter aanwezig is, kan overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft deze soort worden uitgesloten.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft van Exploitatiemaatschappij de Valk BV opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek ter plaatse van het terrein 'De Valk' te Echt.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de herontwikkeling van het terrein en naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in april 2019 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 9254.002 versie D2, d.d. 25 juni 2019).

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens het terrein te herontwikkelen. Dwars door het terrein zal een weg worden aangelegd. Tevens komen er twee parkeerterreinen en zullen er delen worden bebouwd met winkels en industriële panden.

Conclusies

De voorgenomen werkzaamheden leiden tot verstoring en het verloren gaan van 15 nestplaatsen van de gierzwaluw en 6 verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ten behoeve van voorgenomen plannen zullen maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten te voorkomen en de functionaliteit van deze nestlocaties en verblijfplaatsen te garanderen. Deze maatregelen bestaan uit het realiseren van tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen, versturende werkzaamheden uitvoeren buiten de gevoelige periodes voor desbetreffende soorten en het realiseren van nieuwe permanente voorzieningen voor de aangetroffen soorten en functies. Maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch activiteitenplan en ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de provincie Limburg, middels een ontheffingsaanvraag.

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de onderzoekslocatie een functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter en als nestplaats van de huismus, huiszwaluw en grote gele kwikstaart. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soorten is niet aan de orde bij de voorgenomen herontwikkeling.

Algemene zorgplicht en broedseizoen

Gedurende de werkzaamheden dient te allen tijde de algemene zorgplicht in acht te worden genomen. Eventueel ten tijde van de werkzaamheden op de onderzoekslocatie aanwezige dieren dienen de mogelijkheid te krijgen om weg te komen. Het verwijderen van de materialen als stenenstapels, takkenhopen en bladeren dient buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Daarnaast moet voor algemene broedvogels rekening gehouden worden met het broedseizoen.

Econsultancy
Swalmen, 5 november 2019

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

